

fandt det naturligvis farefuldt at bli sat alene i livbaat saa langt fra land.

Oplæst og vedtat, hvorpaa vidnet avtraadte.

Fremstod 3die vidne, donkeymand Ernst Constantin Norberg, 20 aar gml., hjemmehørende i Moss, som blev gjort bekjendt med edens betydning.

Vidnet forklarte sig i alt væsentlig overensstemmende med 1ste vidne. Vidnet saa bomberne ligge paa dæk ombord i ubaaten, men ikke at de blev placert ombord i »Reim«.

Oplæst og vedtat, hvorpaa vidnet avtraadte.

Fremstod 4de vidne, fyrbøter Arnt Larsen, 21 aar gml., hjemmehørende i Kristiania, som var bekjendt med edens betydning, og som forklarte sig helt overensstemmende med 1ste vidne.

Oplæst og vedtat.

Kapteinens skriftlige fremstilling oplæstes derefter for samtlige vidner, som intet hadde at bemerke til sammes indhold. Intet av vidnerne hadde paahørt de andres forklaringer. Bisidderne hadde intet at bemerke.

Vidnerne blev derefter edfæstet og forretningen avsluttet.

(u) Rasmus Hansen. (u) A. Nielsen.

(u) N. Chr. Ditleff.

D/S »Urd« (J. T. P. B.) av Bergen.

Reg.ton br.: 3049, krigsforlist utenfor Cartagena den 13de september 1917 efter at være rekvisionert av den britiske regjering.

D/S »Facto« (M. B. T. K.) av Haugesund.

Reg.ton br.: 2372, ballast, ødelagt 16de september 1917 paa reise fra Havre til Cardiff. Omkommet: 2 mand.

Utskrift

av sjøforklaring avholdt for konsulatet i Liverpool den 21de september 1917, administrert av konsul Johan Vogt med bisidderne: Anthon Haag, skipperborger av Haugesund, Johan Larsen, fører ex. »Capax«, i anledning av at ovennævnte skib er blit sænket av tysk undervandsbaat den 16de september 1917 ca. 16 mil W.N.W. for Lizard paa reise fra Havre til Cardiff.

Ti fremstod da:

Skibets fører, kaptein Nikolai Abrahamson, der indleverte en av ham efter hukommelsen skreven beretning over tildragelsen, der lyder:

Indberetning efter hukommelsen i anledning s.s. »Facto« av Haugesund, sænkning paa reise fra Havre til Cardiff.

Avgik fra Havre Lørdag den 15. September 1917 Kl. 10 form. i ballast. Kl. 11¹/₄ kvitertes lodsens og Kl. 11³/₄ ankredes paa Havre Red. Kl. 0¹/₂ efterm. lettetes igjen anker og man styrte utover efter anvisning av et Fransk eskortfartøi. Vinden var vestlig, frisk bris med disig luft. Kl. 8¹/₂ passertes Cape Barfleur 3' av. Fortsatte over kanalen fremdeles i konvoi. Søndag den 16. September 1917 Kl. 2¹/₂ form. peiltes St. Catharina Fyr i O. N. O. ca. 4' av. Nu fortsattes vestover stadig følgende de kurser som var opgit i seillingsinstrukserne. Kl. 6.05 passertes Start Point. Vinden var da S.W.lig med taake. Kl. 5.40 efterm. passertes Lizard Fyr. Fra da av styrtes W.N.W. til Kl. 7.10, da kursen forandredes til N.W. til W.¹/₂W.

Kl. 7¹/₄ efterm. saa kapteinen og 1ste styrmand en torpedo stævne mot skibssiden om bagbord. I næste øieblik hørt en forferdelig explosion. Torpedoen hadde da rammet Nr. 3 eller 4 rum. Nr. 3 og 4 luke var nedskalket, men lukerne og andre gjenstande blev av explosionen sendt høit tilveirs. Et av de nedfaldende stykker traf 1ste styrmand i hodet, saa han blev slaat halvt bevidstløs. Kapteinen kommanderte alle mand til baatene, og disse, som hang utsvinget i daviderne, blev da sat paa vandet. Imidlertid sank skibet saa hurtig at endel av mandskapet og kapteinen maatte springe i vandet. Kapteinen, kokken og matros Jonas Olsen blev strax efter tat op. Derimot saaes intet til 2den maskinist Monrad Nordahl fra Haugesund og tømmermand Evert Sillampaa, Lovisa, Finland. Begge baatene rodde nu omkring ulykkesstedet for om mulig at finde nogen av de savnede, men uten resultat. Efter at ha rodd rundt i ca. 1 time blev alle som var i baatene tat op av en Amerikansk

destroyer, som landsatte os i Queenstown, hvor man ankom næste dag kl. 8 form. Skibets dagbøger saavel som alle skibspapirer gik tapt ved forliset.

Queenstown, den 18. September 1917.

(sign.) N. Abrahamsen
fører.

Kapteinen henholdt sig i alle deler til den af ham indleverede beretning og forklarte videre at skibet var graamalet og havde ikke paamalet de nationale striper heller ikke Navn og Norge paa nogen av skibssiderne, var bare malet paa vanlig maate. Førte det Norske flag agterut. Der var 2 livbaater, en gig og 2 redningsflaater, men flaaterne blev splintrer ved explosionen. Livbaatene blev senere abandoneret, da man blev bjerget av den Amerikanske destroyer. Ulykken skedde paa 1ste maskinistens vagt, men 3dje maskinisten var i explosionsoeblikket i maskinen for at passe paa, mens 1ste maskinisten spiste. Kapteinen trodde at begge de to omkomne var paa dæk, da explosionen indtraf og at de druknet, idet de gik ned med i dragsuget. Kapteinen saa ikke noget til U-baaten, bare striper av torpedoen, der kom og rammet skibets bagbord (sjosiden). Skibet hadde 5 vandtætte skot, idet forrummet var avdelt i to separate rum. Agterrummet var ikke avdelt ved skot. Torpedoen traf i agterrummet og maskinrummet blev ikke beskadiget av torpedoen, saavidt kapteinen forstod. Skibet fyldtes øieblikkelig og sank med agterskibet først. Gik ned omtrent lodret og alt foregik i høist 4—5 minutter. Det var stort held at alle mand var paa dæk, da explosionen fandt sted. Det var just i spisetiden. Alt foregik i god orden og ro. Alle mand ædrue. Ingen panik. Livbaatene samt redningsflaaterne i bedste orden og vel utstyret. Man hadde ingen tid eller anledning til at faa noget bjerget. Tømmermandens tilgodehavende blev av kapteinen indbetalt paa Konsulatet, mens 2den maskinist Monrad Nordahls tilgodehavende vil bli opgjort med rederiet i Haugesund.

Forøvrig i overensstemmelse med den skriftlige beretning.

Oplæst og vedtat, hvorefter kapteinen avtraadte.

Som 1ste vidne fremstod:

Otto Møllerhaug, født Sveio pr. Haugesund 30. December 1892.

Vidnet var 1ste styrmand paa »Facto» og var vagthavende officer. Forklarte at man hadde utkiksmand paa bakken. Endvidere en mand til rors og vidnet selv paa utkik paa broen. Kapteinen var ogsaa paa broen, da torpedoen kom. Kapteinen og vidnet saa begge og omtrent samtidig torpedoen komme. Saa ikke noget til U-baaten, kun kjølvandet efter torpedoen. Der var ingen chance til at gjøre noget for at undgaa torpedoen, da denne var like paa dem, da den blev observeret. En frygtelig explosion indtraf og skibet blev rammet i agterrummet, begge lukerne og begge redningsflaaterne, der laa efter hinanden paa lukerne blev splintret. Vidnet blev rammet av det nedfaldende og slaat overende halvt bevidstløs. Da han kom til samling igjen fik han saavidt firet sig ned i baattaljerne og kom op i bagbords livbaat. Denne baat blev senere abandoneret, da man blev bjerget. Ingen ombord fik tid til at bjerge noget da skibet sank paa 4—5 minutter. Alt i orden ombord. Alt gik ordentlig og rolig for sig. Ingen panik. Alle mand ædrue.

Uttalte sig forøvrig i overensstemmelse med kapteinen samt dennes beretning.

Oplæst og vedtat, hvorefter vidnet avtraadte.

Som 2det vidne fremstod:

1ste maskinist Lars Larsen, født Stavanger 30. Juli 1884.

Vidnet sat i messen og spiste aftens, da eksplosionen fandt sted. Saa ut av døren og saa splinter fyke til alle kanter. Skjønte strax at skibet var rammet av en torpedo og var fortapt. Gav 2den maskinisten ordre til at springe op paa maskin »casing» for at skrue til ratten for derved at stenge av dampen. Skibet hadde ikke den reglementerte hurtiglukkende ventil. Dampen blev avstengt av 2den maskinisten og skibets fart blev saagodtsom standset for det sank. Saa ikke noget til 2den maskinisten senere. Vidnet ikke bjerget noget, maatte sogar gaa i baaten uten lue og i tøfler. Alt i bedste

orden saavel i maskinen som ombord. Det samme var tilfælde med livbaatene. Alt gik for sig rolig og ordentlig. Alle mand ædrue. Ingen panik. Vidnet trodde at de savnede var druknet.

Uttalte sig forøvrig overensstemmende med kapteinen, dennes beretning samt foregaaende vidne.

Oplæst og vedtat, hvorefter vidnet avtraadte.

Som 3dje vidne fremstod:

Matros Jonas Olsen, født Akroen pr. Romsdalen den 29. Februar 1873, der meddelte, at han var utkiksmand paa bakken og saa intet til U-baaten eller torpedoen. Hørte plutselig en sterk explosion og blev kastet fra styrbord side over til bagbords. Reiste sig strax op og saa røk og vrakstumper, splinter etc. høit i luften. Vrakstumperne faldt ned agterut. Løb strax til baatene sammen med de øvrige av folkene, der var forut. Det var akkurat i vagtskiftet, saa alle heldigvis var paa dæk. Vidnet fik intet bjerget. Alt iorden saavel ombord paa »Facto« som i livbaatene. Alt gik ordentlig og rolig for sig. Alle ædrue.

Vidnet forklarte at bagbords baat hadde skaaret sig ut fra skibssiden, saa vidnet og avdøde Silampaa maatte forsøke paa at fire sig ned langs baattaljerne, men saa sig nødsaget til at opgi dette, da skibet sank saa hurtig. Kom bort i agterriggen og vidnet, der ikke kunde svømme fik der en planke under sig. Silampaa kunde svømme, men han maa være blit draget ned med skibet. Vidnet kjendte at Silampaa forsøkte at faa fat i hans ben, men da taket glap saa eller følte han ikke noget mere til Silampaa. Vidnet trodde sikkert at Silampaa var druknet og gaat i vraksuget. Vidnet saa »Facto« synke.

Uttalte sig forøvrig overensstemmende med foregaaende vidner, kapteinen og dennes beretning.

Oplæst og vedtat, hvorefter vidnet avtraadte.

Som 4de vidne fremstod

Matros Johan Loos, født Riga 14/6—91.

Vidnet, der talte Norsk forklarte at han var rormand og saa kjølvandet av torpedoen. Strax efter hørtes en voldsom explosion. Styrmanden blev slaat overende av en splint, der traf ham i hodet. Kapteinen gav ordre

til at alle mand skulde gaa i baatene. Livbaatene i bedste orden og vel utstyret. Der var 2 redningsflaater, der begge blev ødelagt under explosionen. Kom selv i baaten. Vidnet saa at kapteinen, der var i vandet blev tat op styrbords baat. Likeledes en mand til. Bagbords baat bjerget ogsaa 2 mand. Vidnet saa Silampaa og utkiksmanden i agterriggen, da skibet sank. Trodde Silampaa var druknet.

Uttalte sig forøvrig i overensstemmelse med foregaaende vidner, kapteinen samt dennes beretning.

Oplæst og vedtat, hvorefter vidnet avtraadte.

Som 5te vidne fremstod:

Matros Alexander Vilhelm Sjøberg, født Malmø den 23. August 1884.

Vidnet var i folkelugaren forut, da explosionen fandt sted. Hørte til bagbords baat, men fandt at han ikke kunde naa den, da de var til luvart. Da han forsøkte at kravle over til læsiden saa han 2den maskinisten like ved skorstenen og kastet paa dennes opfordring livbelte ut til ham. Saa senere intet til 2den maskinisten, der antagelig druknet. Vidnet naadde over til læ side og hoppet derfra paa sjøen og blev senere bjerget av styrbords baat. Livbaatene i bedste orden og vel utstyret. Alt gik ordentlig og rolig for sig. Alle mand ædrue.

Uttalte sig forøvrig i overensstemmelse med foregaaende vidner, kapteinen samt dennes beretning.

Oplæst og vedtat, hvorefter vidnet avtraadte.

Samtlige vidner fremstod saa og kapteinens beretning oplæstes for dem. Vidnerne erklærte at de intet har at bemerke ved sammes indhold.

Bisidderne finder intet at bemerke.

Vidnerne, hvorav ingen hadde paa hørt hinandens forklaringer og som paa forhaand vr forholdt edens betydning blev derefter edfæstet.

Johan Vogt
Konsul.

Anthoan Haag, Johan Larsen,
Skipperborger av Tønsberg. Fører ex. »Capax«.